

Budsjettet i lys av perspektivmeldingen

Ragnhild Schreiner

Økonomisk institutt, UiO og Norwegian Fiscal Studies

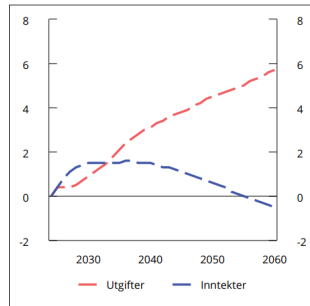
Frokostseminar om budsjettet
14 Oktober 2024

Eldreølge

- Venter 700 000 flere over 67 år ila neste 40 år
  - Veksten i antall personer 20-66 år ventes å stoppe opp
  - Ansvar for pensjoner, helse og omsorg hviler på offentlig forvaltning
- Endringene i befolkningssammensetning vil legge press på statsfinansene

Inndekningsbehov

- Frem mot 2060 anslås en økning i offentlige utgifter på 5,7 pp som andel av fastlands-BNP
  - Omtrent halvparten som følge av aldringen
  - Moderat økning i standard på offentlige tjenester trekker også opp
- Inntekter faller; I hovedsak som følge av at fondet vokser mindre enn økonomien

Figur 1.11 Inndekningsbehov i finanspolitikken. Offentlige utgifter og inntekter frem mot 2060. Andel av BNP for Fastlands-Norge. Prosent.

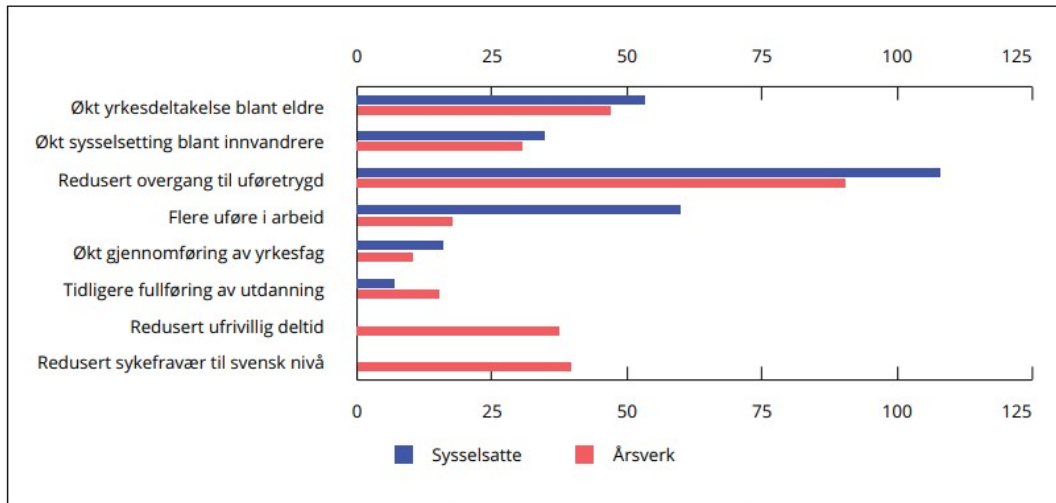
Kilde: Finansdepartementet.

Kilde: Perspektivmeldingen 2024

Noen mulige svar

- Reduser omfang og kvalitet i omsorgstilbudet (PM: en liten økning i kvalitet)
- Kutte i andre ordninger
- Øke egenbetalingene
- Øke skatte- og avgiftsnivået
- Bruke (opp) fondet (midlertidig løsning som ingen anbefaler)
- **Økt effektivitet i offentlig sektor**
- **Øke offentlig sektors inntekter (og redusere utgiftene) ved å få flere i arbeid**

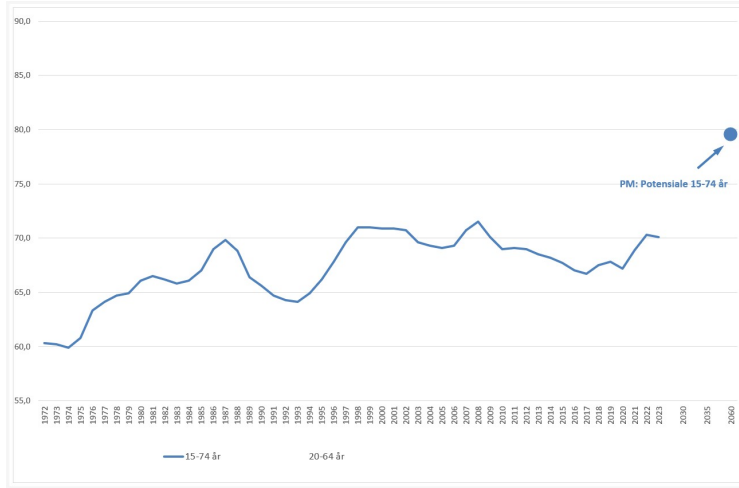
Perspektivmeldingen: Potensiale for økt sysselsetting

Figur 3.23 Økning i antall sysselsatte og antall årsverk ved ulike retningsvalg.¹ 1 000. Full effekt

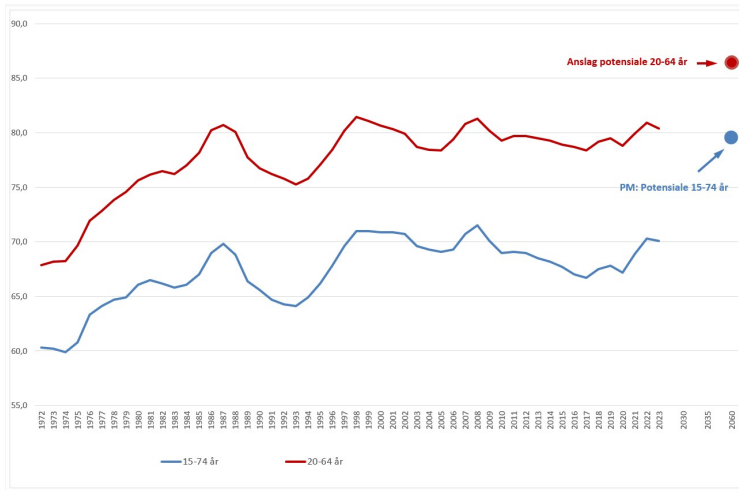
Å hente ut potensialet: Et hårete mål?

Sysselsettingsandeler 15-74

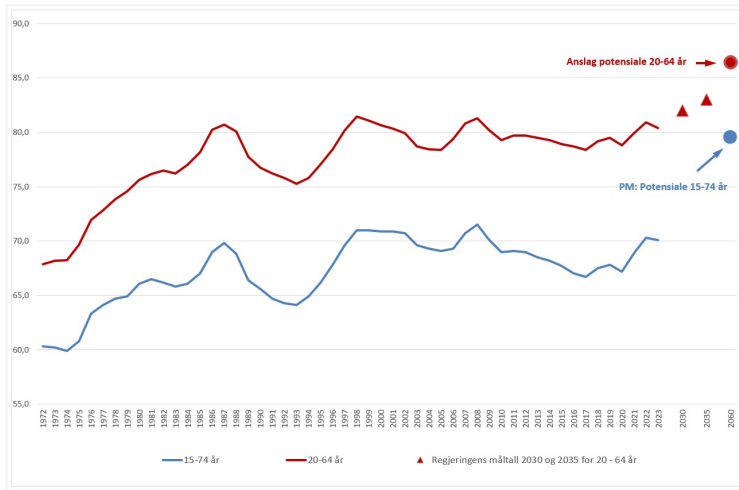
Å hente ut potensialet: Et hårete mål?

Sysselsettingsandeler 15-74 og 20-64

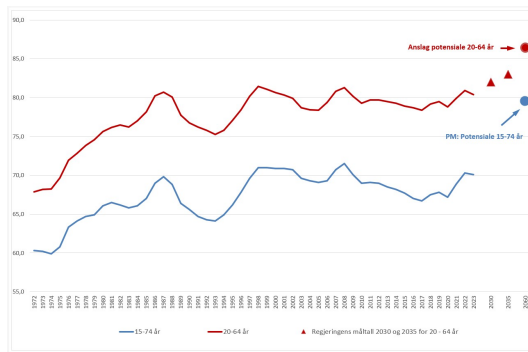
Å hente ut potensialet: Et hårete mål?

Sysselsettingsandeler 15-74 og 20-64

Å hente ut potensialet: Et hårete mål?

Sysselsettingsandeler 15-74 og 20-64

Kilde: Moum og Schreiner (kommer i Samfunnsøkonomen 2024)

- Ambisiøse mål i norsk sammenheng
- Noen europeiske land ligger over 2035-målet (Island, Sveits, Nederland, Sverige, Tyskland og Estland)
- 2060-potensiale i PM: historisk høyt og kun Island har vært i nærheten

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Det overordnede bildet

- Vekst i skatteinntekter fra 2024-25 omtrent lik bokført skattelettelse på 9,3 mrd.
- Andre inntekstposter ser ut til å gå litt ned (i faste kr), til tross for uttak fra SPN på 11,7 mrd.
- Overføring fra fondet øker med nesten 28 mrd (i faste kr)
- Utgiftsveksten fortsetter: økning på 23 mrd (i faste kr)
  - Folketrygden, forsvar osv.
- Vi sparer litt pga. høy avkastning i fondet

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Sysselsetting

- Konkrete forslag i budsjettet:
  - Øke bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak og tilrettelagt arbeid
  - Litt mer til arbeidsrettet oppfølging av personer utenfor arbeidslivet
  - Litt flere tilpassede tiltak for utsatte innvandrergupper
- Forsøksordninger:
  - Ungdomsprogram med ytelse og aktivitetskrav uten krav om diagnose
  - Fireårig lønnstilskudd for utsatte unge
  - Mulig forsøksordning med lønnstilskudd i utvalgte kommuner rettet mot personer som står utenfor arbeidslivet
- **Forsøksordninger er positivt, men må innrettes godt så de kan evalueres**
- **Alle tiltak bør følges opp systematisk i de årlige budsjettene**

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Budsjettet og skatt

- Netto skatte- og avgiftsreduksjoner på 9,3 mrd. (bokført) og 15,5 mrd. (fullt innfaset)
- Det gjøres noen grep som kan bidra til økt sysselsetting:
  - Arbeidsgiveravgift på høye lønninger fjernes
  - Små endringer i inntektsskatten
- Næringsbeskatning:
  - Særregler for beskatning av privat konsum i selskap legges bort
  - Exit-skatt innføres

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Næringsstøtte og omstilling

- Havvind-satsing: ramme på 23 (bunncfast) + 35 (flytende) mrd. over tid
- CO2-fangst og lagring: over 20 mrd. over tid

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Næringsstøtte og omstilling

- Havvind-satsing: ramme på 23 (bunnsfast) + 35 (flytende) mrd. over tid
- CO2-fangst og lagring: over 20 mrd. over tid
- For å nå klimamålene, kan det tenkes at vi skal støtte teknologiutvikling
  - I form av grunnforskning eller brede, næringsnøytrale og konkurranseutsatte ordninger

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Næringsstøtte og omstilling

- Havvind-satsing: ramme på 23 (bunnfast) + 35 (flytende) mrd. over tid
- CO2-fangst og lagring: over 20 mrd. over tid
- For å nå klimamålene, kan det tenkes at vi skal støtte teknologiutvikling
  - I form av grunnforskning eller brede, næringsnøytrale og konkurranseutsatte ordninger

"Regjeringen er blitt enig med partene i industrien om en langsiktig og budsjettmessig bærekraftig CO2-kompensasjonsordning for støtteårene 2024-2030"

Tar budsjettet oss i riktig retning?

Næringsstøtte og omstilling

- Havvind-satsing: ramme på 23 (bunncfast) + 35 (flytende) mrd. over tid
- CO2-fangst og lagring: over 20 mrd. over tid
- For å nå klimamålene, kan det tenkes at vi skal støtte teknologiutvikling
  - I form av grunnforskning eller brede, næringsnøytrale og konkurranseutsatte ordninger

"Regjeringen er blitt enig med partene i industrien om en langsiktig og budsjettmessig bærekraftig CO2-kompensasjonsordning for støtteårene 2024-2030"

- Dette lover ikke godt for veksten i utgifter fremover
- Paradoksalt å potensielt låse inn folk i jobber og næringer som ikke er produktive nok når vi trenger omstilling

Budsjettet i lys av perspektivmeldingen

Hvor står vi?

- Retter opp noen gamle feil på skatteområdet, men sender en regning til neste budsjett
- Positivt med økt sparing i fondet, men uttaket er stort i kroner og utgiftsveksten fortsetter
- Det satses hardt på utvalgte næringer: det kan undergrave målet om omstilling i PM
- Positivt med forsøksordninger for å få flere i jobb
- Flere i jobb er hovedsvaret i PM: dette må følges opp systematisk